

Tipul măsurii:

INVESTIȚII

SERVICII

1. Descrierea generală a măsurii

Măsura are ca scop ocrotirea patrimoniului material specific zonei GAL Lider Bistrița-Năsăud și transformarea acestuia într-o potențială sursă de venit și creștere economică, prin reconversia către turism. Măsura vizează clădiri și structuri nerezidențiale neincluse pe lista obiectivelor de patrimoniu cultural de interes național, dar cu valoare culturală locală importantă sau cu potențial turistic, dintre care: case bătrânești, șuri, stâne, mori, vâltori etc.

Corelare SWOT puncte slabe (și modul în care măsura va contribui la rezolvarea lor): lipsa conservării și valorificării patrimoniului material; teritoriul este greu accesibil cu mașina, cu impact masiv la nivelul atractivității pentru turiști, străini sau români; indicele de turism cultural este foarte redus în zonă, numărul de unități de cazare clasificate este redus în 4 UAT și zero în 6 UAT. *Investițiile propuse în cadrul măsurii vor valorifica patrimoniul material existent și vor putea contribui la creșterea indicelui de turism cultural în timp. Măsura nu poate rezolva problema accesului dificil în teritoriu și nici numărul redus de unități de cazare, dar aceste neajunsuri relevate de analiza SWOT pot fi tratate ca puncte forte pentru promovarea viitoare a unui turism de aventură, spre zone mai puțin descoperite, în conformitate cu unele tendințe la nivel internațional.*

Puncte tari: există 4 centre de informare turistică în teritoriu, centre care pot disemina informații despre noile obiective turistice pe care măsura le va crea; concentrarea de resurse turistice este foarte mare în 3 UAT și mare în 1 UAT; Prezența a 10 arii protejate: parcuri naționale, monumente ale naturii, situri de importanță comunitară Natura 2000, arii de protecție avifaunistică Natura 2000 (ceea ce duce la reale posibilități de sinergie a turismului de traseu montan cu turismul cultural); Prezența a 7 clădiri de patrimoniu material.

Obiectiv de dezvoltare rurală la care măsura contribuie: „obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă” din Regulamentul 1305 din 2013, art. 4, lit. (c).

Obiectivul specific: OS2: Reabilitarea obiectivelor de patrimoniu natural și uman, pentru a putea fi ulterior valorificate corespunzător.

Măsura contribuie la prioritatea prevăzută la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013 nr. 6 „Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale”.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) 1305/2013 „Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale”, alin. (1), lit.f.

Măsura contribuie la Domeniul de Intervenție 6B prevăzut la art. 5 din Reg. (UE) 1305/2013, „Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale”.

Obiective transversale

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Protecția mediului - prin încurajarea unor proiecte care să aibă un impact redus asupra mediului și care să folosească materiale de construcție cu impact redus asupra mediului.

Inovare - prin interpretarea oferită termenului de „inovare” de către PNDR 2014-2020¹, termenul se referă la ceva ce nu a mai fost făcut în teritoriul de intervenție. Vor fi încurajate proiectele inovatoare, care să pună în valoare elementele culturale care nu au mai fost promovate prin proiecte anterioare sau care să propună metode inovatoare de promovare a acestora.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: 6.1;

Sinergia cu alte măsuri din SDL: 6.1, 6.2, 6.4.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Arhitectura populară este foarte diversificată în zona rurală, aceasta fiind diferită nu numai în fiecare comună, ci chiar și în satele care aparțin aceleiași comune. Fiecare sat are o arhitectură specifică excepțională, existând astfel un potențial foarte mare pentru valorificarea acestora în domeniul turismului.

Sursele financiare necesare pentru conservarea și valorificarea acestui patrimoniu construit și imaterial sunt foarte limitate. În cadrul Măsurii 7.6 al Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014 - 2020 există posibilitatea solicitării și obținerii de fonduri nerambursabile pentru realizarea unor astfel de investiții, exclusiv pentru obiective de patrimoniu cultural imobil de interes local de clasa B. Clădirile, dar și alte construcții, care păstrează caracteristicile patrimoniului construit tradițional, autentic, fiind proprietăți private, nu sunt incluse în categoriile A sau B din lista monumentelor istorice. Astfel, din cauza lipsei surselor financiare ale proprietarilor, aceste clădiri (construcții) sunt degradate. Măsura acordă sprijin pentru obiective necuprinse în categoriile A sau B a monumentelor istorice, aflate însă pe listele obiectivelor locale întocmite de primării.

Conservarea și valorificarea patrimoniului construit și imaterial ar putea contribui semnificativ nu numai la îmbunătățirea calității vieții la nivel local, dar în același timp ar putea reprezenta un obiectiv turistic cu potențial ridicat, fiind obligatorie introducerea clădirilor/ bunurilor reabilite în circuitul turistic și asigurarea accesului pentru vizitatori la patrimoniul local construit.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Reg. (UE) nr. 1303/2013; Reg. (UE) nr. 1305/2013; Reg. (UE) nr. 807/2014; Reg. (UE) nr. 1407/2013; HG 226/2015; PNDR 2014-2020, Subcap. 8.1/8.2.15.3.2; O.U.G 34/2006; O.G. 26/2000; Legea 215/2001; O.U.G. nr. 44/2008; Legea nr. 31/1990; Legea 566/2004; Legea 1/2005; O.G. nr. 37/2005; Legea 161/2003; Legea 393/2004; Legea 176/2010; O.G. 43/1997; Legea 1/2011.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți: Beneficiari publici (comunele și orașele definite conform legislației în vigoare);; Societăți și întreprinderi private/ ONG/ așezăminte culturale si instituții de cult, proprietari de clădiri vechi (case, clădiri gospodărești, case tradiționale, case muzeu) sau care prezintă document încheiat la notar care atestă dreptul de administrare asupra obiectivului ce se va restaura/ consolida/ conserva, pe o perioadă de minim 10 ani de la depunerea cererii de finanțare; ONG care nu sunt proprietari de astfel de obiective de patrimoniu (case, clădiri gospodărești, case tradiționale, case muzeu) trebuie să prezinte un acord/ o convenție scrisă între ONG și persoanele fizice proprietari de astfel de obiective, în cadrul căruia proprietarul își asumă obligația de a nu înstrăina obiectivul de patrimoniu și de a nu modifica aspectul/ funcționalitatea sa pentru o

---

¹ Conform PNDR 2014-2020, Cap. 8, Subcap. 8.2, Secțiunea 8.2.15.3.2.1, p. 572

perioadă de minim 5 ani de la terminarea lucrărilor, precum și faptul că va asigura accesul turiștilor la obiectivul reconșionat.

Beneficiari indirecți: Populația de pe teritoriul GAL; turiști, români sau străini.

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Acțiuni eligibile:

6.1 studii și investiții asociate cu întreținerea, refacerea și modernizarea patrimoniului cultural și natural al satelor, al peisajelor rurale și al siturilor de înaltă valoare naturală, inclusiv cu aspectele socioeconomice conexe, precum și acțiuni de sensibilizare ecologică

6.2 lucrări construcției-montaj, cu păstrarea aspectului original al clădirii;

6.3 renovarea/reabilitarea și dotarea unor clădiri, anexe și spații vechi care păstrează caracteristicile patrimoniului construit tradițional, autentic, inclusiv case bătrânești, șuri, stâne, mori, vâltori etc.

6.4 renovarea fațadelor de clădiri;

6.5 activități de informare, promovare, organizare de evenimente și marketing al obiectivelor de patrimoniu construit;

6.6 elaborarea de studii și proiecte, istoriografii locale;

6.7 proiectare, elaborarea documentației tehnico-economice conform H.G.28/2008 sau HG 907/2016

Acțiuni neeligibile:

6.8 Investiții care urmăresc să amelioreze nivelul global de performanță și de durabilitate al unei exploatații agricole;

6.9 Investiții care vizează prelucrarea, comercializarea și/sau dezvoltarea produselor agricole, în afara celor cu scop demonstrativ (de tipul „muzeu viu”, în care producția nu este principalul scop al activității).

7. Condiții de eligibilitate

Solicitantul proiectului este eligibil dacă:

7.1 Se încadrează în categoria beneficiarilor eligibili definită în HG 226/2015.

7.2 În cadrul proiectelor de servicii, beneficiarii nu trebuie în mod obligatoriu să aibă sediul pe teritoriul Gal Lider Bistrița-Năsăud, în schimb este obligatoriu să deschidă punct de lucru în teritoriu iar activitățile din cadrul proiectului să se desfășoare în teritoriul Gal Lider Bistrița-Năsăud.

7.3 Obiectivul investițional se află pe raza teritoriului GAL Lider Bistrița-Năsăud.

7.4 În cazul proiectelor cu o componentă de modernizare/renovare solicitantii vor trebui să se angajeze să respecte îndrumările-model alcătuite de către Ordinul Arhitecților România specifice pentru sub-zona aferentă teritoriului GAL Lider Bistrița Năsăud.

7.5 Indiferent de natura beneficiarului acesta va trebui să facă dovada dreptului de proprietate sau a acordului de utilizare și plasare în circuitul turistic a obiectivelor care fac obiectul investiției.

7.6 Proiectul propus să fie în conformitate cu normele de mediu.

7.7 Investiția să respecte Planul Urbanistic General.

7.8 Construcția, modernizarea și extinderea clădirilor trebuie să respecte/păstreze arhitectura specifică locală.

7.9 Introducerea obiectivelor finanțate în circuitul turistic.

7.10 Solicitantul trebuie să prezinte o justificare a includerii obiectivului între cele cu valoare locală, astfel încât să se poată determina oportunitatea investiției. În această justificare, acesta poate și se recomandă să includă date despre caracteristicile arhitecturale, istoricul obiectivului și modul de utilizare a acestuia (e.g. poate fi prezentat ca argument pentru investiție, utilizarea istorică a spațiului pentru activități tradiționale de meșteșugărit, de procesare a vinului, de management pastoral ș.a.). În plus, pentru aceste obiective este necesar avizul de la Direcția Județeană a Ministerului Culturii.

7.11 Solicitanții se obligă să angajeze minimum două persoane

8. Criterii de selecție

Prin procesul de selecție se vor favoriza proiectele care:

- Urmăresc acțiuni integrate (determinate de tipuri diversificate de activități care să acționeze complementar);

- Au inclusă o componentă de protecția mediului;
- Vor permite accesul gratuit al vizitatorilor la obiectivele restaurate;
- Sunt depuse de Solicitanți care au depus proiecte și pe Măsura 6.1;
- Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri
- Numărul de locuri de muncă create

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Valoarea eligibilă minimă pentru un proiect pe această măsură trebuie să fie 5.000€.

Valoarea maximă a finanțării nerambursabile solicitate pentru un proiect este de 80.000 euro, în limitările alocării financiare ale măsurii/ apelului de selecție.

Intensitatea sprijinului va fi după cum urmează:

- pentru operațiunile generatoare de venit: până la 90%;
- pentru operațiunile generatoare de venit cu utilitate publică - până la 100%;
- pentru operațiunile negeneratoare de venit: până la 100%.

10. Indicatori de monitorizare

Indicatori specifici domeniului de intervenție:

- Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 7.500

Indicatori locali și specifici LEADER:

- Cheltuiala publică totală: 263.236,08 euro
- Locuri de muncă create: 2